

פרשת כי תשא, המדור - הגיגים, ד"ר חזות גבריאל

החטא הנורא כבסיס לתיקון הגדול

בחיבור התמונה המדרשית והמקראית של מעשה העגל אנו ניצבים 'פעורי פה' מול ה'סיפור המלא':

א. משה שמע על חטא העגל מן הקב"ה עוד בהיותו במרום: (ח) סָרוּ מִהָרַךְ מִן־הַרְרֵךְ אֲשֶׁר צִוִּיתָם עֲשׂוּ לָהֶם עֲגֹל מִסֹּבֵב וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ־לָהּ וַיִּזְבְּחוּ־לָהּ וַיֹּאמְרוּ אֵלֶּה אֱלֹהֵינוּ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הֶעֱלֵנוּ מֵאֲרָץ מִצְרָיִם:

ב. משה רבנו אינו מקבל את הצעת האל: (י) וַעֲתָה הִנֵּיתָה לִּי וַיִּחַר־אַפִּי בָּהֶם וְאֶכְלָם וְאֶעֱשֶׂה אוֹתָךְ לְגֹי גְדוֹל:

ג. משה אינו יורד מן ההר עד אשר הגזרה מתבטלת: (יד) וַיִּנְהָם יְקֹנֵק עַל־הַרְעָה אֲשֶׁר דִּבֶּר לַעֲשׂוֹת לְעַמּוֹ:

ד. אין משה מותיר את הלוחות בהר או מנפץ אותן בהר, למרות כל מה ששמע.

ד. הקב"ה מבקש לקחת את הלוחות ממנו, מתפתח 'מאבק' בו מנצח משה והוא יורד עם הלוחות מן ההר:

ר' שמואל בר נחמן בשם ר' יונתן: הלוחות היו אורכן ששה טפחים ורחבן שלשה. והיה משה תפיש בטפחים, והקב"ה בטפחים, וטפחיים ריוח באמצע. כיון שעשו ישראל אותו מעשה, ביקש הקדוש ברוך הוא לחוטפן מידו של משה, וגברה ידו של משה וחטפן ממנו. הוא שהכתוב משבחו בסוף ואומר: (דברים לד יב) ולכל היד החזקה, (ירושלמי וילנא) תענית, פרק ד.)

ה. על אף דברי יהושע, אין משה מנפץ את הלוחות: (יח) וַיֹּאמֶר אֵין קוֹל עֲנֹת גְבוּרָה וְאֵין קוֹל עֲנֹת חַלוּשָׁה קוֹל עֲנֹת אֲנֹכִי שִׁמְעִי:

ו. רק כאשר רואה משה את העגל ואת המחולות, הוא משבר את הלוחות **לעיני ישראל**: וְאֶתְפֹּטֵי בְּשָׁנַי הִלַּחַת וְאֶשְׁלַחְכֶם מֵעַל שְׂתֵי יָדַי וְאֶשְׁבְּרֶם לְעֵינֵיכֶם: (דברים ט, יז)

ז. שריפת העגל: (כ) וַיִּקַּח אֶת־הָעֲגֹל אֲשֶׁר עֲשׂוּ וַיִּשְׂרֹף בָּאֵשׁ וַיִּטְהַר עַד אֲסִיר־דָּק וַיִּזֶר עַל־פְּנֵי הַמַּיִם וַיִּשַׁק אֶת־בְּגֵי יִשְׂרָאֵל:

ח. משה עולה בשנית להר, לכפר על החטא לאחר שהוא מודיע זאת לבני ישראל: (ל) וַיְהִי מִמִּחֲרַת וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הָאֱלֹהִים אַתֶּם חֲטֵאתֶם חֲטָאָה גְדֹלָה וַעֲתָה אֶעֱלֶה אֵלֶיךָ אוֹלִי אֲכַפְרָה בְּעַד חֲטֵאתְכֶם:

משה רבנו עומד כסלע איתן מול כל המערכות כדי להשיג מטרה אחת- **להפוך את החטא הנורא שכבר קרה, לאירוע מכונן, כבסיס לתיקון הגדול**. הרעיון הזה עובר כ'חוט השני' לאורך כל ההתנהלות שלו מרגע שהבורא סיפר לו על מעללי העם. הוא אינו מוותר על הלוחות, הוא נאבק עם האל לקחתן איתו מטה. רעיון שלולא היה כתוב בירושלמי ספק אם מי מן הפרשנים היה מעז להעלותו על דל שפתי. הותרת הלוחות בשמים היתה מפרנסת מן הסתם את 'אוהבי ישראל' בכל הדורות, ואפשר שהיתה מהווה בסיס ליצירת דת נוספת. עדיף לוחות שבורים בארון מלוחות שלמים בשמים.

שבירת הלוחות **לעיני ישראל** הינה **מעשה התפרצות חינוכי**. על יסוד זה כותב הרב קוק פסקה בעלת תעוזה: "לפעמים כשיש צורך בהעברה על דברי תורה, ואין בדור מי שיוכל להראות את הדרך, בא העניין על ידי התפרצות...". (ערפילי טוהר פסקה ל). זהו מעשה מכוון כדי להשפיע על עם ישראל. הנצי"ב מנסח זאת כך: "משום שרצה משה לשבור את לב העם ולהסעיר דעתם, בראותם אשר משה משבר לעיניהם (את הלוחות שהיא) סגולה נפלאה כזו ויהיו נעצבים עד שלא ימצאו ידיהם למחות על כל מה שעשה שנשברה לעיניהם סגולה שאין כמוה בעולם".

מדוע הוא עולה שנית? הלא טרם רדתו אין משה רבנו יורד מן ההר עד אשר הגזרה מתבטלת? עתה לאחר שראה במו עיניו כי רוב רובו של עם ישראל נכנע ומוכן לשוב בתשובה שלמה, והוא אף הוכיח זאת

במעשים, הוא מבקש לחזור לנקודת ההתחלה, לקבלת הלוחות. כך כותב האבן-עזרא על אתר, בפירוש הארוך:

(ל) ויהי ממחרת - יום רדתו. ועתה אעלה - לשוב אל ההר להתנפל לפני השם לכפר על ישראל, כאשר פירשתי, אולי יכתוב לוחות אחרות לכרות ברית עם ישראל.

להערות: hazutg@gmail.com